

DZIENNIK USTAW RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Warszawa, dnia 29 grudnia 2023 r.

Poz. 2820

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA ZDROWIA¹⁾

z dnia 29 grudnia 2023 r.

w sprawie funkcjonowania podmiotów leczniczych sprawujących opiekę nad uzależnionymi od alkoholu

Na podstawie art. 22 ust. 3 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2023 r. poz. 2151) zarządza się, co następuje:

§ 1. Rozporządzenie określa:

- 1) organizację, kwalifikacje personelu, sposób funkcjonowania i rodzaje podmiotów leczniczych wykonujących świadczenia stacjonarne i całodobowe oraz ambulatoryjne w sprawowaniu opieki nad uzależnionymi od alkoholu;
- 2) sposób współdziałania podmiotów leczniczych, o których mowa w pkt 1, z instytucjami publicznymi i organizacjami społecznymi w zakresie sprawowania opieki nad uzależnionymi od alkoholu.

§ 2. Świadczenia stacjonarne i całodobowe oraz ambulatoryjne w sprawowaniu opieki nad uzależnionymi od alkoholu obejmują:

- 1) działania diagnostyczne w zakresie diagnozy nozologicznej i psychoterapeutycznej oraz, w zależności od potrzeb pacjenta, diagnozy psychologicznej;
- 2) programy korekcyjno-terapeutyczne dla osób spożywających alkohol ryzykownie albo szkodliwie lub używających innych substancji psychoaktywnych lub osób z zaburzeniami nawyków i popędów;
- 3) programy psychoterapii uzależnień;
- 4) programy psychoterapii członków rodzin, w tym dzieci osób uzależnionych od alkoholu, zwanych dalej „osobami bliskimi”;
- 5) świadczenia zapobiegawczo-lecznicze dla osób spożywających alkohol szkodliwie albo uzależnionych od alkoholu oraz osób bliskich;
- 6) świadczenia rehabilitacyjne dla osób uzależnionych od alkoholu oraz osób bliskich;
- 7) działania konsultacyjno-edukacyjne dla osób bliskich.

§ 3. 1. Działania diagnostyczne, o których mowa w § 2 pkt 1, polegają na rozpoznaniu:

- 1) zaburzeń psychicznych i zaburzeń zachowania wynikających ze spożywania alkoholu lub używania innych substancji psychoaktywnych, zaburzeń nawyków i popędów oraz zaburzeń występujących u osób bliskich;
- 2) niezbędnych do skonstruowania planu terapii aktualnych problemów pacjenta, a także przyczyn i mechanizmów będących ich podłożem.

2. Programy korekcyjno-terapeutyczne, o których mowa w § 2 pkt 2, obejmują indywidualne lub grupowe oddziaływania psychologiczne zmierzające do ograniczenia spożywania alkoholu lub używania innych substancji psychoaktywnych u osób nieuzależnionych lub do ograniczenia szkód wynikających z zachowań impulsywnych u osób z zaburzeniami nawyków i popędów.

¹⁾ Minister Zdrowia kieruje działem administracji rządowej – zdrowie, na podstawie § 1 ust. 2 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 18 grudnia 2023 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Zdrowia (Dz. U. poz. 2704).

3. Programy psychoterapii uzależnień, o których mowa w § 2 pkt 3, obejmują indywidualne, grupowe lub rodzinne oddziaływania psychologiczne i psychoterapeutyczne ukierunkowane na poprawę stanu psychofizycznego i funkcjonowania społecznego osób uzależnionych od alkoholu przez redukcję objawów i mechanizmów uzależnień oraz uczenie umiejętności potrzebnych do podtrzymania pozytywnej zmiany.

4. Programy psychoterapii osób bliskich, o których mowa w § 2 pkt 4, obejmują oddziaływania psychologiczne ukierunkowane na usunięcie lub złagodzenie zaburzeń powstałych w wyniku przewlekłego stresu u osób bliskich, spowodowanego pozostawaniem w związku emocjonalnym z osobą, o której mowa w § 5 pkt 4 lit. a–c.

5. Świadczenia zapobiegawczo-lecznicze, o których mowa w § 2 pkt 5, obejmują:

- 1) leczenie stanów występujących w przebiegu uzależnienia od alkoholu, w szczególności leczenie alkoholowych zespołów abstynencyjnych;
- 2) leczenie szkód zdrowotnych spowodowanych spożywaniem alkoholu u osób przystępujących do psychoterapii uzależnienia od alkoholu;
- 3) farmakoterapię ułatwiającą osiągnięcie celów terapii uzależnienia od alkoholu;
- 4) psychofarmakoterapię współwystępujących zaburzeń psychicznych.

6. Świadczenia rehabilitacyjne, o których mowa w § 2 pkt 6, obejmują oddziaływania psychospołeczne i pomocnicze medyczne, ukierunkowane na przywrócenie zdolności funkcjonowania społecznego osób uzależnionych od alkoholu i osób bliskich.

7. Działania konsultacyjno-edukacyjne dla osób bliskich, o których mowa w § 2 pkt 7, obejmują grupowe, indywidualne lub rodzinne poradnictwo ukierunkowane na zwiększenie rozumienia uzależnienia, problemów rodziny osób uzależnionych od alkoholu oraz poznanie sposobów leczenia.

§ 4. 1. Świadczenia stacjonarne i całodobowe oraz ambulatoryjne w sprawowaniu opieki nad uzależnionymi od alkoholu, o których mowa w § 2, są realizowane przez:

- 1) poradnię terapii uzależnienia od alkoholu i współuzależnienia,
- 2) poradnię leczenia uzależnień,
- 3) całodobowy oddział albo stacjonarny ośrodek terapii uzależnienia od alkoholu,
- 4) całodobowy oddział albo stacjonarny ośrodek leczenia uzależnień,
- 5) dzienny oddział terapii uzależnienia od alkoholu,
- 6) dzienny oddział leczenia uzależnień,
- 7) oddział albo ośrodek leczenia alkoholowych zespołów abstynencyjnych,
- 8) hostel dla osób uzależnionych od alkoholu

– zwane dalej „placówkami”.

2. Placówki mogą działać jako ośrodki terapii uzależnienia od alkoholu, jeżeli są w nich udzielane:

- 1) stacjonarne i całodobowe oraz ambulatoryjne świadczenia zdrowotne dla osób uzależnionych od alkoholu i osób bliskich albo
- 2) ambulatoryjne świadczenia zdrowotne dla osób uzależnionych od alkoholu i osób bliskich, a w skład ośrodka wchodzi:
 - a) dzienny oddział terapii uzależnienia od alkoholu lub dzienny oddział leczenia uzależnień oraz
 - b) poradnia terapii uzależnienia od alkoholu i współuzależnienia lub poradnia leczenia uzależnień.

§ 5. W poradni terapii uzależnienia od alkoholu i współuzależnienia oraz poradni leczenia uzależnień:

- 1) diagnozuje się zaburzenia:
 - a) spowodowane spożywaniem alkoholu lub używaniem innych substancji psychoaktywnych,
 - b) nawyków i popędów;
- 2) diagnozuje się zaburzenia występujące u osób bliskich osób:
 - a) spożywających alkohol lub używających innych substancji psychoaktywnych,
 - b) z zaburzeniami nawyków i popędów;

- 3) realizuje się programy korekcyjno-terapeutyczne dla osób:
 - a) spożywających alkohol ryzykownie albo szkodliwie,
 - b) spożywających alkohol ryzykownie albo szkodliwie oraz używających innych substancji psychoaktywnych,
 - c) z zaburzeniami nawyków i popędów;
- 4) realizuje się programy psychoterapii dla osób:
 - a) uzależnionych od alkoholu,
 - b) uzależnionych od alkoholu i innych substancji psychoaktywnych,
 - c) z zaburzeniami nawyków i popędów,
 - d) bliskich;
- 5) udziela się indywidualnych świadczeń zapobiegawczo-leczniczych dla osób:
 - a) spożywających alkohol szkodliwie i uzależnionych od alkoholu,
 - b) spożywających alkohol szkodliwie i uzależnionych od alkoholu i innych substancji psychoaktywnych,
 - c) z zaburzeniami nawyków i popędów,
 - d) bliskich;
- 6) prowadzi się działania konsultacyjno-edukacyjne dla osób bliskich osób:
 - a) spożywających alkohol lub używających innych substancji psychoaktywnych,
 - b) z zaburzeniami nawyków i popędów.

§ 6. W całodobowym oddziale albo stacjonarnym ośrodku terapii uzależnienia od alkoholu oraz całodobowym oddziale albo stacjonarnym ośrodku leczenia uzależnień:

- 1) diagnozuje się zaburzenia:
 - a) spowodowane spożywaniem alkoholu lub innych substancji psychoaktywnych,
 - b) nawyków i popędów;
- 2) realizuje się programy psychoterapii dla osób:
 - a) uzależnionych od alkoholu,
 - b) uzależnionych od alkoholu i innych substancji psychoaktywnych,
 - c) z zaburzeniami nawyków i popędów;
- 3) udziela się indywidualnych świadczeń zapobiegawczo-leczniczych dla pozostających w programie terapii osób:
 - a) uzależnionych od alkoholu,
 - b) uzależnionych od alkoholu i innych substancji psychoaktywnych,
 - c) z zaburzeniami nawyków i popędów;
- 4) prowadzi się działania konsultacyjno-edukacyjne dla osób bliskich osób:
 - a) spożywających alkohol lub używających innych substancji psychoaktywnych,
 - b) z zaburzeniami nawyków i popędów;
- 5) motywuje się pacjenta do kontynuowania terapii w poradni terapii uzależnienia od alkoholu i współuzależnienia lub poradni leczenia uzależnień.

§ 7. W dziennym oddziale terapii uzależnienia od alkoholu oraz dziennym oddziale leczenia uzależnień:

- 1) diagnozuje się zaburzenia:
 - a) spowodowane spożywaniem alkoholu lub używaniem innych substancji psychoaktywnych,
 - b) nawyków i popędów;
- 2) diagnozuje się zaburzenia występujące u osób bliskich osób:
 - a) spożywających alkohol lub używających innych substancji psychoaktywnych,
 - b) z zaburzeniami nawyków i popędów;

- 3) realizuje się programy psychoterapii dla osób:
 - a) uzależnionych od alkoholu,
 - b) uzależnionych od alkoholu i innych substancji psychoaktywnych,
 - c) z zaburzeniami nawyków i popędów,
 - d) bliskich;
- 4) udziela się indywidualnych świadczeń zapobiegawczo-leczniczych dla pozostających w programie terapii osób:
 - a) spożywających alkohol szkodliwie i uzależnionych od alkoholu,
 - b) uzależnionych od alkoholu i innych substancji psychoaktywnych,
 - c) z zaburzeniami nawyków i popędów,
 - d) bliskich;
- 5) prowadzi się działania konsultacyjno-edukacyjne dla osób bliskich osób:
 - a) spożywających alkohol lub używających innych substancji psychoaktywnych,
 - b) z zaburzeniami nawyków i popędów;
- 6) przygotowuje się pacjenta do kontynuowania terapii w poradni terapii uzależnienia od alkoholu i współuzależnienia lub poradni leczenia uzależnień.

§ 8. W oddziale albo ośrodku leczenia alkoholowych zespołów abstynencyjnych:

- 1) diagnozuje się zaburzenia spowodowane spożywaniem alkoholu lub używaniem innych substancji psychoaktywnych;
- 2) leczy się alkoholowy lub polekowy zespół abstynencyjny;
- 3) motywuje się pacjentów do podjęcia psychoterapii uzależnień.

§ 9. W hostelu dla osób uzależnionych od alkoholu:

- 1) zapewnia się warunki samodzielnego funkcjonowania w środowisku, w integracji ze społecznością lokalną;
- 2) realizuje się program rehabilitacyjny nakierowany na zwiększenie społecznych kompetencji i samodzielne funkcjonowanie osób uzależnionych.

§ 10. 1. Placówkami, o których mowa w § 4 ust. 1 pkt 1–6 i 8, kieruje osoba posiadająca tytuł specjalisty w dziedzinie psychoterapii uzależnień lub certyfikat specjalisty psychoterapii uzależnień, posiadająca co najmniej pięcioletni staż pracy w zakresie leczenia uzależnień.

2. Oddziałem albo ośrodkiem leczenia alkoholowych zespołów abstynencyjnych kieruje lekarz, który uzyskał tytuł specjalisty albo posiada specjalizację II stopnia w dziedzinie:

- 1) psychiatrii lub
- 2) chorób wewnętrznych, lub
- 3) neurologii, lub
- 4) anestezjologii, lub
- 5) anestezjologii i reanimacji, lub
- 6) anestezjologii i intensywnej terapii, lub
- 7) intensywnej terapii, lub
- 8) toksykologii klinicznej.

§ 11. Personel placówek posiada kwalifikacje zgodne z warunkami realizacji świadczeń gwarantowanych realizowanych w warunkach stacjonarnych, dziennych i ambulatoryjnych leczenia uzależnień, w zakresie kwalifikacji personelu, określonymi w przepisach wydanych na podstawie art. 31d ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. z 2022 r. poz. 2561, z późn. zm.²⁾) w sprawie świadczeń gwarantowanych z zakresu opieki psychiatrycznej i leczenia uzależnień, odpowiednio do zakresu i rodzaju udzielanych w placówce świadczeń opieki zdrowotnej.

²⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2022 r. poz. 2674 i 2770 oraz z 2023 r. poz. 605, 650, 658, 1234, 1429, 1675, 1692, 1733, 1831, 1872, 1938 i 2730.

§ 12. 1. Wojewódzki ośrodek terapii uzależnienia i współuzależnienia, o którym mowa w art. 22 ust. 1 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, zapewnia wykonanie świadczeń zdrowotnych, o których mowa w § 4 ust. 2.

2. Do zadań wojewódzkiego ośrodka terapii uzależnienia i współuzależnienia należy ponadto:

- 1) prowadzenie oraz coroczna aktualizacja bazy placówek na terenie województwa, zawierającej w szczególności nazwę i dane teleadresowe placówki, rodzaj i zakres udzielanych świadczeń opieki zdrowotnej oraz grupę docelową pacjentów;
- 2) opiniowanie wojewódzkich strategii i planów w zakresie zdrowia publicznego;
- 3) udzielanie konsultacji podmiotom leczniczym prowadzącym placówki oraz innym podmiotom zajmującym się rozwiązywaniem problemów alkoholowych;
- 4) inicjowanie i realizacja działań podnoszących kwalifikacje zawodowe pracowników merytorycznych zatrudnionych w placówkach, w tym organizowanie staży i szkoleń;
- 5) inicjowanie i realizacja działań podnoszących kompetencje zawodowe osób współdziałających z placówkami w realizacji zadań programowych;
- 6) współpraca z Krajowym Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom, zwanym dalej „Centrum”, oraz wojewódzkimi konsultantami w dziedzinie psychoterapii uzależnień, w dziedzinie psychiatrii i w dziedzinie psychologii klinicznej.

§ 13. 1. Podmioty lecznicze wykonujące świadczenia stacjonarne i całodobowe oraz ambulatoryjne w sprawowaniu opieki nad uzależnionymi od alkoholu współdziałają z Centrum oraz z innymi instytucjami publicznymi i organizacjami społecznymi w zakresie sprawowania opieki nad uzależnionymi od alkoholu przez:

- 1) informowanie o ofercie leczenia uzależnienia od alkoholu lub innych substancji psychoaktywnych oraz ofercie leczenia osób bliskich;
- 2) udział w podnoszeniu kwalifikacji zawodowych personelu udzielającego świadczeń opieki zdrowotnej;
- 3) wskazywanie pacjentom innych podmiotów leczniczych ofert mogących bardziej odpowiadać ich potrzebom;
- 4) informowanie, we współpracy z właściwymi organami samorządu terytorialnego i ośrodkami pomocy społecznej, o możliwościach udzielenia osobie uzależnionej wsparcia niezbędnego do umożliwienia jej zaspokojenia podstawowych potrzeb życiowych, których własnym staraniem nie jest w stanie zaspokoić, a także o miejscu, w którym może ubiegać się o uzyskanie takiego wsparcia;
- 5) wspieranie inicjatyw instytucjonalnych i pozainstytucjonalnych podejmowanych na rzecz rozwiązywania problemów alkoholowych lub wynikających z uzależnień od innych substancji psychoaktywnych w środowiskach lokalnych.

2. W zakresie, o którym mowa w ust. 1, podmioty lecznicze wykonujące świadczenia stacjonarne i całodobowe oraz ambulatoryjne w sprawowaniu opieki nad uzależnionymi od alkoholu współdziałają w szczególności z:

- 1) podmiotami leczniczymi sprawującymi podstawową opiekę zdrowotną i opiekę psychiatryczną;
- 2) wojewódzkim ośrodkiem terapii uzależnienia i współuzależnienia;
- 3) organami samorządów terytorialnych w realizacji ustawowo określonych zadań własnych gmin, powiatów i województw;
- 4) środowiskami samopomocowymi, w szczególności ze wspólnotą Anonimowych Alkoholików, Anonimowych Narkomanów, Anonimowych Hazardzistów oraz AI Anon i klubami abstynenta w zakresie środowiskowych oddziaływań wspierających abstynencję pacjentów;
- 5) właściwymi dla osoby uzależnionej od alkoholu ośrodkami pomocy społecznej;
- 6) organizacjami pozarządowymi w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych lub wynikających z używania innych niż alkohol substancji psychoaktywnych.

3. Podmioty lecznicze wykonujące świadczenia stacjonarne i całodobowe oraz ambulatoryjne w sprawowaniu opieki nad uzależnionymi od alkoholu współdziałają z Centrum w zakresie wdrażania standardów i procedur terapeutycznych oraz podnoszenia kwalifikacji personelu udzielającego świadczeń medycznych.

§ 14. Placówki, które w dniu wejścia w życie rozporządzenia nie spełniają wymagań co do kwalifikacji personelu, o których mowa w § 11, dostosują się do tych wymagań w terminie do dnia 31 grudnia 2024 r.

§ 15. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem następującym po dniu ogłoszenia.³⁾

Minister Zdrowia: *I. Leszczyna*

³⁾ Niniejsze rozporządzenie było poprzedzone rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 15 grudnia 2018 r. w sprawie funkcjonowania podmiotów leczniczych sprawujących opiekę nad uzależnionymi od alkoholu (Dz. U. z 2021 r. poz. 1862), które traci moc z dniem wejścia w życie niniejszego rozporządzenia zgodnie z art. 23 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 2021 r. o zmianie ustawy o zdrowiu publicznym oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 2469 oraz z 2023 r. poz. 1972).